

V štirih letih lahko imetništvo delnic stane tudi 120 evrov

Opustitveni račun Kljub rasti stroškov trgovalnih računov zanimanje za prenos delnic na opustitveni račun ostaja omejeno

Stroški, ki jih morajo ne glede na stopnjo aktivnosti pri trgovanju vsako leto plačevati imetniki vrednostnih papirjev (VP), so se v preteklih letih vztrajno povečevali. Trend se nadaljuje tudi letos, zato je za vse več delničarjev smiselno razmislek o nadaljnjem vztrajanju v naložbi.

ANDREJ MOTL

Pri Altu morajo stranke s klasičnim računom za vodenje trgovalnega računa in za vzdrževanje stanja (ležarino) VP na leto skupaj odšteti najmanj 30 evrov oziroma slabih pet evrov več kot pred letom dni. Za uporabnike elektronske platforme so minimalni stroški višji za tri evre, po novem znašajo 24,48 evra. V družbi pojasnjujejo, da so se za dvig cen odločili zaradi vse večjih fiksnih stroškov poslovanja in zato, ker je nadomestilo za ležarino lani povišala že Centralna klirinška depotna družba (KDD).

Opisana je le ena v nizu podražitev, ki so jih v zadnjih letih izvedle borznoposredniške družbe (BPD) na slovenskem trgu. Z njimi se povečujejo tudi cenovne razlike med posameznimi ponudniki. Nekatere banke, ki prav tako ponujajo storitve borznega posredovanja, denimo, za hrambo VP zaračunavajo več kot dvakrat manj kot BPD za najvišji nadomestili. Dolgoročno lahko menjava ponudnika storitev za imetnika VP tako pomeni precejšen prihranek, a mora pri tem upoštevati tudi stroške prenosa in stroške odprtja trgovalnega računa pri novem ponudniku.

Ne glede na izbranega ponudnika so z višino letnih nadomestil

verjetno nezadovoljni imetniki delnic, ki so v krizi strmoglavile na minimalno vrednost. Izognejo se jim lahko z zaprtjem trgovalnega računa, a tega ne morejo storiti, dokler so na njem še VP. Ta pogoj je problematičen pri delnicah, za katere trg ne obstaja in jih je posledično težko prodati. Za delničarje v tem primeru rešitev predstavlja prenos delnic na tako imenovani opustitveni račun, ki ga je novembra leta 2012 uvedla KDD. Strošek prenosa je odvisen od izbrane BPD. Pri Altu narašča s številom VP, znaša pa najmanj 15 evrov.

Opravljenih 439 prenosov

Uporaba opustitvenega računa je med lastniki trgovalnih računov za zdaj precej omejena. Pri GBD pravijo, da so se stranke za to možnost največ odločale ob uvedbi in v obdobju zaračunavanja stroškov za letno vodenje trgovalnega računa. Po podatkih KDD je bilo do 20. januarja na opustitveni račun skupaj izvedenih 439 prenosov, imetniki trgovalnih računov pa so se pri tem odrekli delnicam 57 podjetij. Med temi so številna v likvidaciji ali na robu preživetja, nekaj pa je tudi normalno delujočih.

Posameznik se z opustitvijo delnicam nepreklicno odpove. Dve leti po prenosu na opustitveni račun jih lahko prevzame zgolj izdajatelj, v obdobju od dveh do petih let jih lahko pridobi vsakdo razen njihov bivši imetnik, po petih letih pa tudi on. Doslej so se za prevzem opuščanih VP odločili zgolj štirje izdajatelji – NLB, PSZ, Delo prodaja in Alta Invest.

Postopek opustitve je mogoč le, če na opustitvenem računu ni že več kot pet odstotkov VP istega izdajatelja. Če je, denimo, neko podjetje izdalo tisoč delnic, lahko posa-

meznik svoje delnice tja prenese le, če se na njem ne nahaja že 50 delnic tega podjetja. Glede na skromno razširjenost uporabe opustitvenega računa ni presenetljivo, da se količina opuščanih VP po podatkih KDD za zdaj temu pragu ni približala še pri nobeni vrsti VP.

Delnice je včasih težko odpisati

Odločitev o opustitvi delnic se sčasoma lahko pokaže tudi za zgrešeno. **Kristjan Verbič** iz **Vseslovenskega združenja malih delničarjev** meni, da je težko oceniti, kdaj te dosežejo tako nizko vrednost, da bi jih bilo smiselno zavreči. Vlagatelji so po njegovih besedah do delnic lahko zelo zadržani tudi zaradi slabšanja razmer na kapitalnem trgu, te pa niso nujno povezane s poslovanjem in perspektivnostjo posamezne delniške družbe. Nezaupljivost vlagateljev bo po njegovi oceni še povečala nedavna razlástitev blizu 100.000 imetnikov delnic in podrejenih bančnih obveznic.

Pravi, da imajo nerealno nizko vrednost lahko tudi delnice številnih podjetij, ki so bila neformalno, prek povezanih družb ali oseb že prevzeta, a prevzemnikom ni bilo treba podati prevzemne ponudbe. Rešitev med drugim vidi v izboljšanju zakonodaje in rigoroznejšem ukrepanju regulatorja, a hitrih sprememb ne pričakuje. Smotrnost odločitve o prenosu delnic na opustitveni račun je v opisanih razmerah po njegovi oceni odvisna od posameznega primera.

Prav zaradi razmer na kapitalnem trgu Verbič tudi pričakuje, da bodo ponudniki borznoposredniških storitev po svojih zmožnostih nadaljevali poviševanje nadomestil za vodenje računov, saj jim to prinaša zaslužek.

Novembra 2007 so vlagatelji stali v vrsti za nakup delnic NKBM, ki jih danes ni več. Tudi delnice nekaterih drugih podjetij so toliko izgubile, da delničarji razmišljajo, kako se jih znebiti.

Minimalni letni stroški imetnikov domaćih vrednostnih papirjev

v evrih ponudnik	vodenje računa	minimalna ležarina	skupaj
Alta	6,48* / 12,00	18,00	24,48* / 30,00
GBD	6,36	13,56	19,92
Ilirika	6,36* / 10,08	15,00	21,36* / 25,08
NLB	6,60	7,20**	13,80
NKBM	6,51	7,20	13,71
Abanka	6,48	14,40	20,88

* Velja za uporabnike elektronskih trgovalnih platform.

** Če vrednostni papirji na računu niso celo koledarsko leto je minimalna ležarina 5 evrov.

Vir: Borznoposredniške družbe, banke **DELO**